

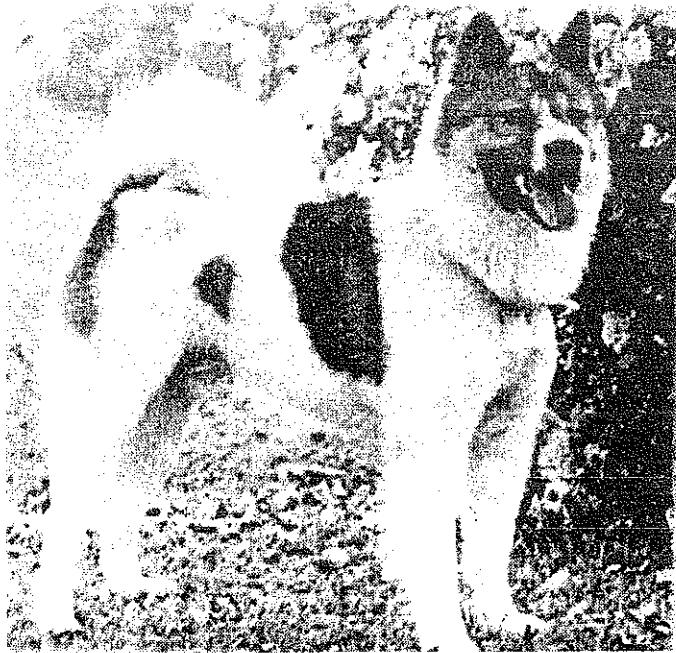
วิทยาศาสตร์

สุนัขบางแก้ว

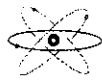
นายอัษฎาแพทย์นิสิต จัดโครงการพจนานุกรม
ประวัติศาสตร์จังหวัดพิษณุโลก

บางแก้ว เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก สภาพของหมู่บ้านนี้ตั้งอยู่บนฝั่งคลองบางแก้ว ซึ่งจะมีน้ำท่วมทุกปีในหน้าน้ำ หรือฤดูฝน ประชาชนส่วนใหญ่ทำนาและจับปลา นี่แหละเป็นแหล่งเกิดของสุนัขพันธุ์บางแก้วอันขึ้นชื่อลือชาของเมืองพิษณุโลกของเรา ความภาคภูมิใจของชาวพิษณุโลกของเรา ได้มีผู้กล่าวไว้ว่า มีดีอยู่ 3 อย่าง คือ

1. ดี หลวงพ่อพุทธชินราช
2. ดี พระนางพญา
3. ดี สุนัขบางแก้ว

สุนัขบางแก้วคืออะไร ? สุนัขบางแก้วมีชื่อเสียงโด่งดังเพราะความดุ เรียกว่า กัดไม่เท่า หรือทั้งเท่าทั้งกัด บางตัวที่ดุมาก ๆ เท่าที่พบกัดทุกคน ยกเว้นผู้ให้อาหารเท่านั้น คนแปลกหน้าผ่านบ้านโดนกัดได้แปลไปทุกราย เจ้าของทนจ่ายค่ายาไม่ไหวต้องยิงทิ้ง สุนัขบางแก้วจึงเหมาะที่จะเลี้ยงไว้เฝ้าบ้าน เฝ้าสวน

ประวัติพันธุ์ สุนัขบางแก้วมีชื่อเสียงมานานแล้วก็จริง แต่ก็หาผู้ที่รู้เกี่ยวกับความเป็นมาของประวัติพันธุ์ไม่ได้ เพียงแต่ บอกอย่างลอยๆว่า “เป็นลูกผสมระหว่างสุนัขป่ากับสุนัขไทย” เท่าที่ผู้เขียนสังเกต จากรูปร่างและอุปนิสัยแล้ว พบว่า สุนัขบางแก้วเกิดจากสุนัข 3 พันธุ์ คือ พันธุ์ไทย พันธุ์จิ้งจอก และ พันธุ์สุนัขป่าคือมีขนยาวปานกลาง หางเป็นพวง ปากแหลม ซึ่งเป็นลักษณะของสุนัขจิ้งจอก กะโหลกหัว ใบหูตั้งชันปลายเบนออกข้างๆ โคนหูห่างกันมากเป็นลักษณะของสุนัขป่า

ในส่วนที่แสดงออกซึ่งเป็นสุนัขไทยพื้นบ้าน คือ รูปร่างที่ได้สัดส่วนกับขนาดของลำตัว มีขาหน้า และขาหลังที่แข็งแรง ตั้งตรง และหลังตรง ลักษณะสีของขนก็เหมือนกับสุนัขไทยพื้นบ้าน โดยทั่วไป คือ มีหลายสี สีดำปลอดสีขาว สีน้ำตาล สีขาวดำ และขาวน้ำตาล อุปนิสัยที่รักเจ้าของรักอิสระและสู้ไม่ถอยก็ บ่งชี้ถึงลักษณะสุนัขไทยพื้นบ้าน

มีท่านผู้รู้ท่านหนึ่งซึ่งเป็นผู้ศึกษาสุนัขพันธุ์บางแก้วนี้ได้เล่าประวัติพันธุ์ตามที่ท่านได้ศึกษาซึ่งผู้เขียน จำชื่อท่านไม่ได้ จึงขอนามาลำต่อ ท่านบอกว่าสุนัขบางแก้วเกิดขึ้นครั้งแรกที่ วัดบางแก้ว ซึ่งในสมัยนั้นมี หลวงพ่อองค์หนึ่ง (ชื่อหลวงปู่ปาก) เป็นพระที่มีเมตตาสูง ท่านเลี้ยงสัตว์ป่าดุร้ายให้เชื่องได้ สัตว์ป่าที่เชื่อง แล้วจึงมีอยู่หลายชนิดในวัดของท่าน ดังนั้นสุนัขป่า สุนัขจิ้งจอกที่ท่านนำมาเลี้ยงจึงมีโอกาสมผสมพันธุ์กับ สุนัขบ้าน การผสมพันธุ์ก็ไม่ได้มีเกณฑ์อะไรเป็นไปอย่างธรรมชาติประมาณร้อยปีจึงเกิดสุนัขพันธุ์บางแก้ว ขึ้นที่นั่นสังเกตปัจจุบันนี้สุนัขจิ้งจอกยังมีชุกชุมอยู่ในบริเวณนี้

เมื่อลูกสุนัขเกิดมามีลักษณะสวยงาม ชาวบ้านก็ขอพระไปเลี้ยง จึงเกิดการแพร่พันธุ์สุนัขบางแก้ว ขึ้นประกอบกับหมู่บ้านแถบนี้มีน้ำหลากน้ำท่วมการเลี้ยงสุนัขบนบ้าน บนแพ โอกาสที่สุนัขจรหลงเข้าผสม พันธุ์ก็ไม่มี สุนัขบางแก้วจึงถูกรักษาพันธุ์ของมันเองโดยธรรมชาติ

อุปนิสัย โดยปกติในถิ่นที่อยู่สุนัขบางแก้วอยู่ใกล้แม่น้ำจึงชอบอาบน้ำ โดยเฉพาะฤดูร้อนเมื่อวิ่ง เล่นแล้วจะลงไปอาบน้ำ มีนิสัยรักความสะอาดไม่ถ่ายอุจจาระปัสสาวะในบ้านที่อยู่เลย ต้องออกไปถ่ายนอก บ้าน แม้ในถิ่นกำเนิดที่อยู่แพหรือบ้านน้ำท่วมได้蹲ในฤดูฝน สุนัขบางแก้วจะว่ายน้ำไปถ่ายตามจอมปลวก หรือขึ้นขอนไม้ หรือเรือใครผลอมายูกไว้ นิสัยดุร้ายต่อสู้แม้กระทั่งสุนัขที่โตกว่ามากๆ รักเจ้าของ มีความ จาคติเยี่ยม (เหมือนนกพิราบแข่ง) ขี้ใจฉาน อยากรับการตอบสนองจากเจ้าของก่อนสุนัขตัวอื่นๆ หากท่าน เลี้ยงไว้ในบ้านหลายๆตัว พบว่าถ้าเราแสดงความรักสุนัขตัวอื่นๆปรากฏว่าเมื่อลับหลังเราสุนัขบางแก้วจะเข้าไป เล่นงานสุนัขตัวนั้นทันที การให้อาหารก็เช่นกันถ้าให้ตัวอื่นก่อนมันจะเข้าไปแย่งหรือกัด สุนัขตัวไหนที่ มันเกลียดจะถูกรังแกอยู่ตลอดเวลา

การกินอาหาร เนื่องจากในถิ่นกำเนิดน้ำท่วม ราษฎรในหมู่บ้านมีอาชีพประมง ดังนั้นอาหารประจำคือปลา แต่สุนัขบางแก้วกินอาหารได้ทุกชนิด ไม่เลือก ยิ่งสด ยิ่งขาว ยิ่งดี ลูกไก่เป็นอาหารที่โปรดปรานมาก ยิ่งตอนคลอดกินทั้งขนในช่วงพริบตาเดียว พอสุนัขอายุได้เดือนเศษๆแม่สุนัขจะกัดลูกไก่มาให้ลูกเล่นหรือฝึกหัดให้ลูกกิน เหมือนแม่แมวสอนลูกให้จับหนูโดยหาหนูที่กัดยังไม่ตายเดินโซเซให้ลูกเล่นหัดจับ ผู้เขียนฝึกหัดสุนัขบางแก้วจนเชื่อใจไม่ให้กินลูกไก่ ขนาดลูกไก่ขี้อายยังไม่กัด แต่พอมีลูกแล้วไวใจไม่ได้ทั้งไก่เล็กใหญ่ถ้าผลจะถูกกัดทันทีผู้เลี้ยงสุนัขบางแก้วท่านหนึ่งบอกผู้เขียนว่าได้สังเกตสุนัขบางแก้วที่เลี้ยงไว้เมื่อมันกินอาหารอิ่มแล้ว ถ้ามีเหลือกินจะนำมาฝังดินไว้เพื่อกินวันต่อไป

การล่าเหยื่อ สุนัขบางแก้วเมื่อพบสิ่งที่เหมือน จะลงไปนอนคลุกให้กลิ่นเหม็นติดตามตัว เพื่ออำพราง เหมือนทหารพราง แล้วก็หมอบคลานข่องเพื่อล่าเหยื่อ เช่น ไล่กัดไก่ เป็นต้น จมูกไว คมกลั่นเก่ง ไล่ตามเหยื่ออย่างกระชั้นชิด เหมาะที่จะนำเข้าไปล่าสัตว์

การฟังเสียง สุนัขบางแก้วยังมีสัญชาตญาณความเป็นปายู่มากทีเดียวเวลานอนจะเอาหูติดพื้นดินเพื่อฟังเสียงดังนั้นจึงฟังเสียงได้ระยะไกล สุนัขบางแก้วจะทราบว่ามีคนเดินมาใกล้ไกล เช่น สามารถแยกเสียงเดินออกกว่าเป็นเจ้าของหรือเปล่า สุนัขบางแก้วยังจำเสียงรถยนต์ที่ติดเครื่องอยู่ทุกวันได้พร้อมทั้งเสียงแตรรดด้วย สุนัขบางแก้วจะวิ่งไปรับเจ้าของเมื่อได้ยินเสียงเครื่องรถยนต์หรือเสียงแตร

การเห่า สุนัขบางแก้วพบเห็นเสมอที่กัดโดยไม่เห่า แต่ด้วยสัญชาตญาณแล้วจะเห่า เมื่อพบสิ่งแปลกปลอมเข้ามาใกล้ หรือตกใจ เสียงของการเห่าจะไม่เหมือนกัน ถ้าเห่าคนเข้าบ้านเสียงหนึ่งและสัตว์เข้าบ้านอีกเสียงหนึ่ง ถ้าหากท่านเลี้ยงสุนัขบางแก้วด้วยความสนใจแล้วท่านจะแยกเสียงเห่าออก แม้กระทั่งว่าเสียงเห่านั้นอยู่ใกล้หรือไกลหรือเสียงร้องทักเจ้าของหรือคนรู้จัก การเห่าของสุนัขบางแก้วทุกครั้งย่อมมีความหมาย ไม่ใช่เห่าเห่าไปตอแห่ง

การผสมพันธุ์ สุนัขบางแก้วเป็นสุนัขพันธุ์ไทย ที่ได้สายเลือดจากสุนัขป่า สุนัขจึงจอก จึงทำให้คงสภาพธรรมชาติ คือจะมีการผสมพันธุ์ปีละครั้ง หรือเรียกว่าเป็นฤดูผสมพันธุ์ คือ หน้าหนาว (ตุลาคม - มกราคม) ถ้านับจันทรคติก็เริ่มเอาเดือนสิบสอง สุนัขบางแก้วจะเป็นสัตว์อยู่ประมาณหนึ่งอาทิตย์ และช่วงกาลผสมพันธุ์จะอยู่ในอาทิตย์ที่ (เมื่อเป็นสัด 7 - 14 วัน) เมื่อได้รับการผสมพันธุ์แล้วแม่สุนัขจะตั้งท้อง 9 อาทิตย์ก็คลอดลูก

สุนัขบางแก้วตัวเมียจะเจริญเติบโตเป็นสาวอย่างรวดเร็ว และจะเป็นสัดครั้งแรกเมื่ออายุได้แปดเดือน ผู้เลี้ยงอย่าให้ผสมพันธุ์เพราะสุนัขบางแก้วอายุน้อยเจริญเติบโตยังไม่เต็มที่หากให้ผสมพันธุ์ตั้งท้องตอนนี้จะทำให้แม่สุนัขแคระแกร็น ทำให้ไม่สวยงาม การผสมพันธุ์สุนัขบางแก้วตัวเมียควรผสมพันธุ์เมื่อเป็นสัดครั้งที่สอง ซึ่งจะมีอายุได้ปีกว่า แม่สุนัขจะโตเต็มที่ให้ลูกที่สวยงาม ถ่ายทอดกรรมพันธุ์ที่ดีให้แก่

ลูกๆ และแม่ก็ไม่แคระแกร็น สำหรับสุนัขบางแก้วตัวผู้ ควรให้ผสมพันธุ์ เมื่ออายุ 2 ปีขึ้นไปซึ่งจะเป็นอายุที่พ่อสุนัขโตเต็มที่ แข็งแรง ผสมพันธุ์จะคิดให้ลูกคอกและถ่ายทอดกรรมพันธุ์ที่ดีแก่ลูกที่เกิด

การคลอดลูก สุนัขบางแก้วจะขุดรูคลอดลูกประมาณ 1 - 2 อาทิตย์ก่อนคลอดมันจะหาที่ขุดรู โดยจะลองขุดรูหลายที่แล้ว เลือกเอาที่หนึ่ง การขุดดินจะขุดทุกวัน โดยใช้ 2 เท้าหน้า โขยดินให้เป็นโพรง ก่อนที่จะได้โพรงนี้ลำบากมาก ผู้เขียนเคยนั่งดูมันโขยดิน มีทั้งนอนตะแคงข้างโขยบ้าง โขยด้านบนกินอน หงายใช้ปากช่วยกัดดินบ้าง ปากโพรงจะมีขนาดเท่าตัวตลอดได้ด้านในขนาดที่พอหมุนตัวกลับได้ โพรงนี้ ป้องกันภัยให้ลูกได้อย่างดี พอลูกมีอายุประมาณหนึ่งเดือนตัวแข็งแรงที่สุดจะวิ่งตามแม่ออกมาพ้นปากโพรง ได้ ระยะคลอดลูกใหม่ๆ จะคุ่มาก สัตว์ที่มากใกล้ๆ โพรงมันจะกระโดดใส่ทันที สุนัขตัวโตๆยังต้องหนีสุนัขที่ เลี้ยงในบ้านด้วยกันต้องคอยหลบมิฉะนั้นเจ็บตัว

โดยปกติแล้วสุนัขบางแก้วจะคลอดลูกในกองไม้หรือในห้องมีด้ามสุนัขจะช่วยเหลือตัวเองได้ในการคลอดลูก ผู้เลี้ยงไม่ต้องเป็นห่วงหากพบว่าแม่สุนัขท้องแก่ได้หายไปให้ไปหาตามบริเวณที่กล่าวมาแล้ว จะพบว่าคลอดลูกแล้ว

ความจำบ้าน สุนัขบางแก้วเมื่อโตแล้วจะรักเจ้าของและถิ่นที่อยู่มากแม้จะจากไปนานๆก็ยังจำได้ แม้แต่เสียงแตรรถยนต์ ผู้เขียนเคยให้สุนัขเพื่อนไปเพราะเบื่อกันกินลูกไก่ พอหลุดโซ่จากเจ้าของใหม่ได้ มันจะรีบหาทางกลับทันที

สัตว์แพทย์แท้ พิพิธภักดี เล่าว่า สุนัขบางแก้วของท่าน เวลากลางคืนชอบปิ่นรื้อออกนอกบ้าน แล้วกลางคืนหาทางเข้าบ้านไม่ได้ก็ร้องตะกาศประทุ ท่านก็ต้องลุกขึ้นมาเปิดให้เป็นอย่างนี้ทุกวัน ท่านเลยรำคาญมันมันไปปล่อยทิ้งที่บ้านกว้าง(ไปทิศตะวันตก 9 กิโลเมตรห่างจากบ้าน) มันก็กลับบ้านได้อีก แต่ด้วยนิสัยเดิมที่แก้ไม่หาย ท่านทนไม่ไหวเลยเอามันไปปล่อยทิ้งที่อำเภอวังทอง (ไปทางทิศตะวันออก 17 กิโลเมตร) มันก็กลับมาบ้านได้อีก เราน่าจะฝึกหัดความดีเด่นอันนี้อามาใช้ประโยชน์ในราชการทหาร

อีกรายหนึ่งมาปรึกษาว่าแม่สุนัขบางแก้วเป็นสัดอยากจะผสมพันธุ์กับพ่อพันธุ์สวยๆผู้เขียนนึกถึงพวกกันที่มีพ่อสุนัขบางแก้วสวยอยู่ตัวหนึ่งที่บึงพระ ห่างจากเมืองพิษณุโลกประมาณ 5 กิโลเมตร จึงนำแม่สุนัขไปผสมพันธุ์และฝากแม่สุนัขไว้สัก 2-3 วัน ปรากฏว่าวันที่ 2 แม่สุนัขก็หลุดหายเวลากลางคืนเจ้าของทราบข่าวสุนัขหายก็ร้องไห้คิดถึง จึงปลอบใจไปว่ารับรองสุนัขบางแก้ว ต้องกลับบ้านได้ใน 2-3 วัน ไม่ต้องโสกเศร้าคอยเตรียมอาหารไว้รับก็แล้วกัน แล้วมันจะข้ามแม่น้ำน่านได้หรือเจ้าของถาม อย่างไรก็ตามมันต้องกลับบ้านได้ก็แล้วกัน ผู้เขียนตอบไป ปรากฏว่าอีก 2 วันแม่สุนัขไปเฝ้ารออยู่ที่ร้านก๋วยเตี๋ยวลูกขึ้นที่เจ้าของไปกินในเมืองเป็นประจำเข้าใจว่าสุนัขคงได้กลิ่น เจ้าของจึงเฝ้ารอคอยอยู่บริเวณนั้น

อายุ สิ่งมีชีวิตย่อมมีอายุขัยของตัวเอง คือ แก่ตาย สุนัขบางแก้วที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี จะมีอายุยาวสืบกว่าปีขึ้นไป หากเจ้าของไม่เอาใจใส่เลี้ยงดูไม่ถึง 10 ปี ประมาณ 7-8 ปี

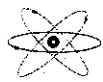
หากเลี้ยงดูสุนัขบางแก้วเป็นอย่างดี จนอายุแก่สืบกว่าปีขึ้นไปจะพบว่าขนบางแห่งยาวขึ้น เช่น ที่คิ้ว ขนจะยาว ขนที่บริเวณนิ้วเท้าจะยาวออกมา ขนคอและลำตัวจะพบว่ามีส่วนยาวออกผิดปกติ อุปนิสัยก็จะเปลี่ยนไป คือ เชื่องช้าลง ความดุร้ายลดลง ฟันจะหัก ต้องให้อาหารนุ่มๆจึงมักจะพบเสมอว่าสุนัขบางแก้วเป็นลมตายต่อหน้าเจ้าของเรียกว่าแก่ตาย

โรค มีนักเลี้ยงสัตว์จำนวนมากอยากได้สุนัขบางแก้วไปเลี้ยงได้หาซื้อลูกสุนัขไปแล้วก็เลี้ยงไม่รอด มักตายเสมอ ลูกสุนัขบางแก้วเมื่อนำออกจากแหล่งเลี้ยงในหมู่บ้านแล้วมักจะเป็นไข้หัดตายเสมอ อาจกล่าวได้ว่าสุนัขบางแก้วแพ้ต่อโรคไข้หัด จึงควรฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้หัดก่อนนำไปเลี้ยง

รูปร่างลักษณะ

1. **ขนาด** สุนัขบางแก้วมีขนาดเท่าหมาไทยหรือเล็กกว่าเล็กน้อยไม่อ้วน รูปร่างเพรียว ว่องไว พ่อพันธุ์มีความสูงที่ไหล่ 42-53 ซม. ตัวเมียแม่พันธุ์ความสูงที่ไหล่ 38-48 ซม.
2. **สี** สีที่นิยม ดำปลอด น้ำตาล น้ำตาลขาวและขาวดำ สีขาวปลอดก็พบได้
3. **ขน** ลูกสุนัขจะมีขนยาว ขนขึ้นแน่นทั่วตัว สุนัขโตก็มีขนยาวแน่นทั่วตัวเช่นกัน โดยเฉพาะสุนัขหนุ่มสาวที่โตเต็มที่ ขนที่กลางหลังตั้งแต่คอไปยังโคนหางจะยาวกว่า ขนบริเวณอื่นๆ สำหรับตัวผู้ขนแผงคอจะยาวน่าเกรงขาม แผงด้วยความน่ารัก

4. ปาก ปากแหลมได้สัดส่วนกับกะโหลกหัว
5. ฟัน ฟันแข็งแรงมีเขี้ยวแหลมคม ข้างบน 2 ข้างล่าง 2 ฟันหน้าข้างบนและล่างประกบกันพอดีที่ขอบฟันเสมอกัน
6. ตา จัดอยู่ประเภทตาเหยี่ยวลูกตาค่อนข้างเหลืองม่านตาตรงกลางสีดำ
7. หู ใบหูเป็นรูปสามเหลี่ยม ปลายค่อนข้างแหลมตั้งป่องไปข้างหน้าปลายหูเบนไปข้างๆเล็กน้อย โคนหูห่างจากกันมากกว่าสุนัขทั่วไป คล้ายหูเสียบ ซึ่งเป็นจุดเด่นที่ใช้สังเกตว่าเป็นสุนัขบางแก้ว
8. หาง เป็นพวงตั้งงอนบนหลัง คล้ายสุนัขจิ้งจอก
9. ขา ขาหน้าและหลัง เวลาขึ้นทำปกคิจะตั้งตรงให้รับน้ำหนักได้ดี ทรงตัวดี การเคลื่อนไหวและกระโดดก็ทรงตัวได้ดี
10. เท้า ในทำยืนปกติ ลักษณะนิ้วเท้าสั้น ทำให้ดูเท้ากลม และแข็งแรงจะเรียกว่าเท้าแมวก็ได้